

Uproszczone połączenie spółek

Przewodnik po nowej formule połączenia spółek bez podwyższenia kapitału:

- Czym jest nowa formuła uproszczonego połączenia spółek?
- Jakie są jego skutki?
- Czy i kiedy warto realizować taki proces?

Wstęp

15 września 2023 r. weszła w życie istotna nowelizacja przepisów Kodeksu Spółek Handlowych.

Przyzwyczajiliśmy się już do dużej zmienności przepisów związanych z prowadzeniem biznesu w Polsce, czego dowodzi chociażby sukcesywnie publikowany przez zespół Grant Thornton raport w postaci **Barometru Prawa** →, czy też jakże częste różnego rodzaju **alerty o kolejnych zmianach w prawie** →.

Tym razem, mowa jednak o zmianach w przepisach dotyczących procesów reorganizacyjnych, które w tak znaczący sposób nie były modyfikowane od ponad 20 lat, to jest od czasu uchwalenia Kodeksu Spółek Handlowych. Dotykamy zatem zmian w obszarze, który charakteryzuje się nadzwyczajną jak na polskie warunki stabilnością legislacyjną.

W ramach cyklu przewodników chcemy przybliżyć Państwu istotę i kluczowe elementy związane z realizacją procesów reorganizacyjnych w oparciu o nowe regulacje. Przedstawiliśmy już Państwu **opracowanie dedykowane podziałowi przez wyodrębnienie** →, to jest nowej formie podziału spółki, która może być niezwykle ciekawą alternatywą dla transakcji aportowych.

W ramach tego materiału przybliżamy natomiast nową formułę uproszczonego połączenia spółek, to jest połączenia realizowanego bez podwyższenia kapitału zakładowego spółki przejmującej, czyli bez emisji udziałów/akcji spółki.

Dotychczas taki proces był co prawda możliwy, lecz w bardzo wąskim zakresie. Nowelizacja przepisów sprawia, iż w przyszłości nowy tryb połączenia może stać się jedną z najczęściej stosowanych formuł łączenia spółek. Co się w praktyce za tym kryje? Jakie są konsekwencje realizacji takiego procesu? W jakich okolicznościach może być to atrakcyjne rozwiązanie?

Mamy nadzieję, iż kilka minut poświęcone na lekturę raportu zaowocuje zgromadzeniem cennych dla Państwa informacji pozwalających na uproszczenie lub wręcz odblokowanie możliwości połączeń powiązanych spółek, przyczyniając się tym samym do osiągnięcia dotychczas nieosiągalnych celów biznesowych.

Zapraszamy do lektury!

Zespół Doradztwa Grant Thornton

Katalog uproszczeń w połączeniach spółek

Rodzaj uproszczenia	Kiedy można stosować?	Ograniczenie zakresu podejmowanych uchwał o połączeniu spółki	Brak opinii biegłego, niezależnie od zgody wszystkich współników	Brak lub ograniczenie zakresu sprawozdań zarządów dot. połączenia, niezależnie od zgody wszystkich współników	Ograniczone obowiązki informacyjne wobec współników	Brak publikacji planu połączenia	Brak podwyższenia kapitału i parytetu wymiany
Min. 90% w spółce przejmującej Gdy niepubliczna spółka przejmująca posiada bezpośrednio co najmniej 90% udziałów/akcji spółki przejmowanej	☑	☑	☑	☑	✗	✗	
100% udział w spółce przejmującej Gdy spółka przejmująca posiada bezpośrednio 100% udziałów/akcji spółki przejmowanej	☑	☑	☑	☑	✗	☑	
Do 10 współników os. fizycznych Gdy łączą się spółki z o.o., których grono współników obejmuje wyłącznie os. fizyczne i jest ich nie więcej niż 10 (łącznie we wszystkich spółkach)	✗	☑	✗	☑	☑	✗	
Połączenie odwrotne Gdy spółka "córka" przejmuje swoją spółkę "matkę"	✗	✗	✗	✗	✗	☑	
Nowe! Gdy spółka przejmująca kontroluje w 100% bezpośrednio lub pośrednio spółkę przejmowaną albo Wspólnicy kontrolują łączące się spółki w takich samym proporcjach	☑	☑	☑	✗	✗	☑	

Już przed omawianą nowelizacją przepisy przewidywały kilka trybów uproszczonych połączeń, których możliwość zastosowania zależna jest od struktury własnościowej łączących się spółek. **Nowe regulacje rozszerzyły wcześniejszy katalog trybów uproszczonych.**

Nowy tryb w swojej istocie nie odbiega od znanych i obowiązujących procesów uproszczonych połączeń, przełomowe jest natomiast szerokie spektrum okoliczności, w których tryb ten będzie mógł mieć zastosowanie.

Obok przedstawiamy proceduralne ułatwienia nowego trybu uproszczonego połączenia w porównaniu do pozostałych trybów uproszczonych obowiązujących już wcześniej.

Uproszczone połączenie - kiedy można zastosować?

Nowe regulacje mogą mieć zastosowanie przede wszystkim, gdy jeden wspólnik posiada bezpośrednio lub pośrednio wszystkie udziały lub akcje w łączących się spółkach.

Przykład 1.

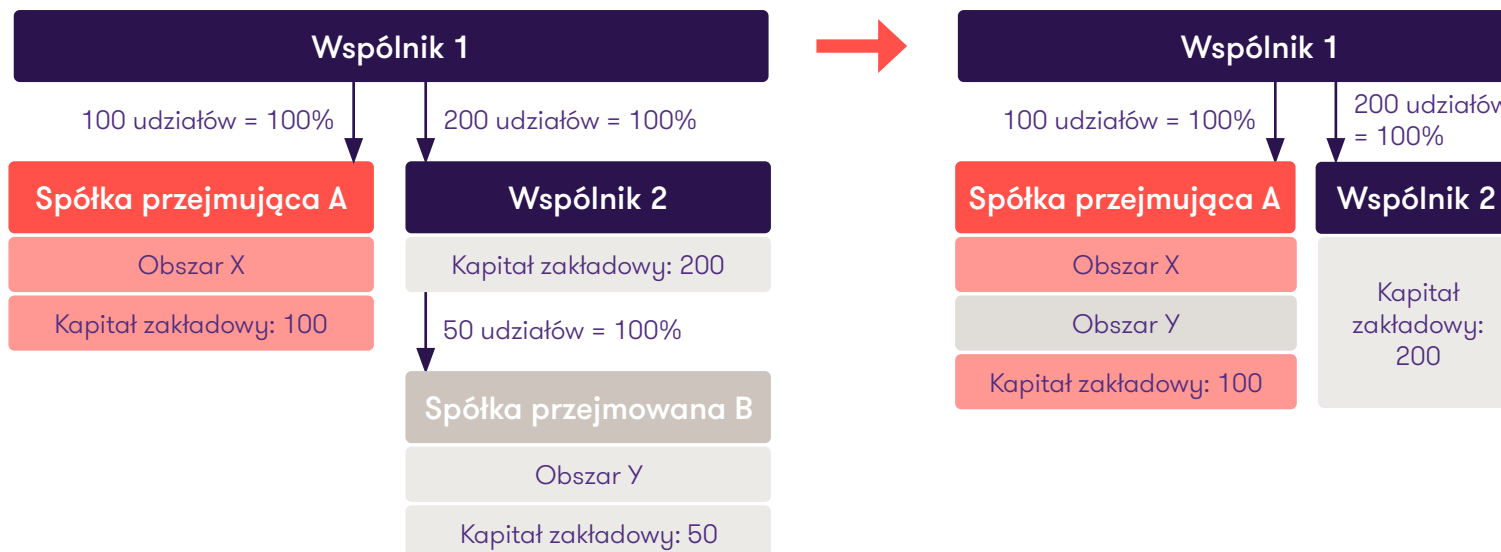
Połączenie tzw. spółek sióstr to jedna z najczęstszych sytuacji w praktyce. Dotychczas zawsze musiało wiązać się to z emisją udziałów spółki przejmującej.

Przykład 2.

Co niezwykle interesujące, kontrola nad spółką przejmowaną może być też pośrednia.

W praktyce oznacza to, że wspólnik (tutaj Wspólnik 2) posiadający udziały spółki przejmowanej, wyzbywa się posiadanych aktywów (udziałów Spółki B) nie uzyskując nic w zamian.

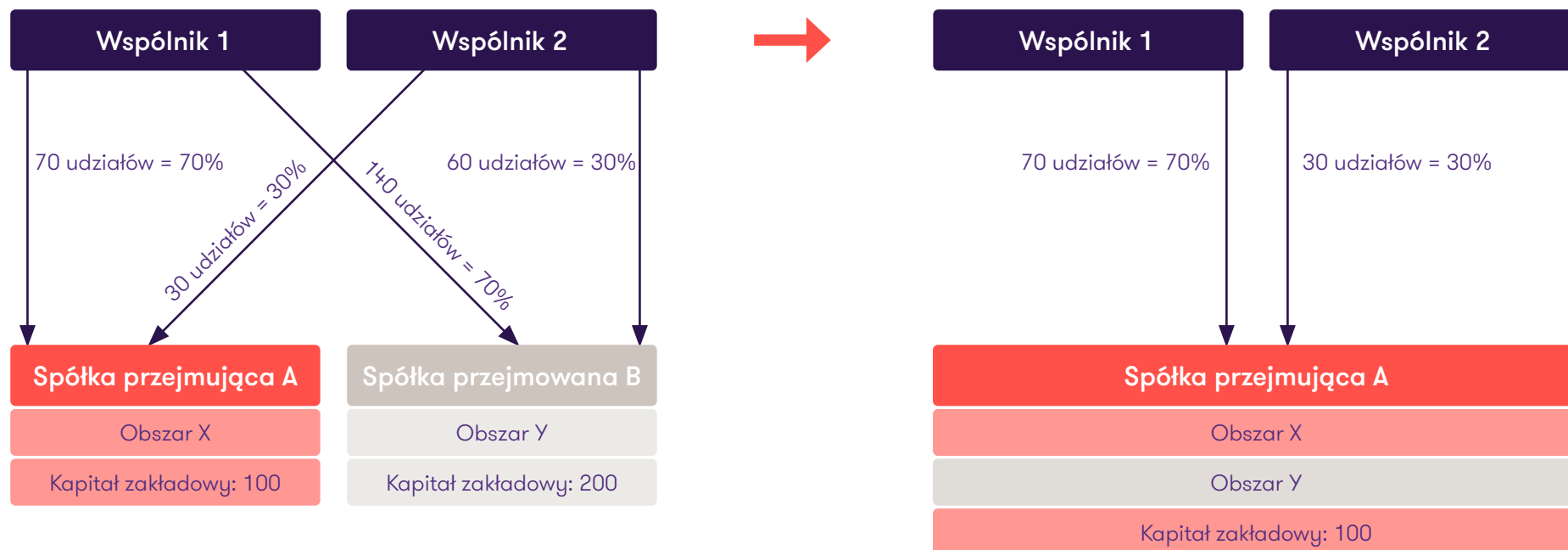

Uproszczone połączenie – kiedy można zastosować? c.d.

Nowe regulacje mogą mieć zastosowanie również wtedy, gdy grupa wspólników posiada wszystkie udziały/akcje w łączących się spółkach i kontrolują oni poszczególne spółki w tych samych proporcjach.

Przykład 3.

Brak emisji w związku z połączeniem może mieć miejsce również w sytuacji, w której łączące się spółki są kontrolowane przez szersze grono podmiotów, ale poziom zaangażowania w łączących się spółkach jest tożsamy. Połączenie bez emisji nie wpłynie bowiem na poziom kontroli i aktywów posiadanych przez poszczególnych wspólników.

Procedura nowego uproszczonego połączenia

Kluczowe etapy uproszczonego połączenia bez podwyższenia kapitału

- Prace koncepcyjne służące podjęciu optymalnych i ostatecznych decyzji o realizacji połączenia, jego strukturze, parametrach i terminie.
- Szczegółowe prace analityczne i przygotowawcze m.in. na płaszczyźnie cywilnoprawnej i administracyjnej (analiza umów, koncesji, decyzji administracyjnych, nieruchomości pod kątem ich rolnego przeznaczenia itp.), pracowniczej (identyfikacja obowiązków wobec związków zawodowych, ZPCHR, ZFŚS, regulacje wewnętrzne itp.), podatkowej (warunki neutralności podatkowej), bilansowej (symulacje sprawozdań finansowych, wpływ połączenia na kapitały własne wspólnika nie uczestniczącego w procesie), organizacyjnej (procesy wewnętrzne, funkcje wsparcia, struktury organizacyjne, systemy wewnętrzne).
- Sporządzenie aktualnych bilansów spółek i niekiedy również wycen.
- Opracowanie dokumentacji procesu, w tym planu połączenia.
- Publikacja planu połączenia (na stronach internetowych łączących się spółek lub ogłoszenie w MSiG), zawiadomienia wspólników i kontrahentów.
- Podjęcie odpowiednich uchwał i realizacja innych czynności formalnych, w tym złożenie odpowiednich wniosków do sądu rejestrowego.
- Rejestracja połączenia przez sąd rejestrowy.
- Pakiet formalnych i organizacyjnych czynności post-transakcyjnych.

Komentarz eksperta

Karolina Idziak
Junior Associate
Kancelaria Prawna

Procedura nowego trybu połączenia spółek bez podwyższenia kapitału zakłada szereg istotnych uproszczeń, choć ich zakres nie jest zaskakujący. Stanowi on swoistego rodzaju kombinację znanego już katalogu ograniczeń proceduralnych znanych z innych trybów uproszczonych. Wydaje się, że od samych modyfikacji z procedurze znacznie ważniejsze jest szerokie spektrum procesów, do których te uproszczenia będą mogły mieć zastosowanie.

Ostatecznie, przy odpowiednim zaplanowaniu prac połączenie spółek w nowym trybie może zostać przeprowadzone w 3-4 miesiące, choć bywają też procesy, które ze względu na różne czynniki inne niż proceduralne wciąż będą trwały znacznie dłużej.

Ochrona wierzycieli wspólnika, który może stracić część swoich aktywów nie uzyskując nic w zamian

Ustawodawca pozwolił na połączenie spółek bez emisji udziałów, to jest bez wynagrodzenia dla wspólnika spółki przejmowanej również wówczas, gdy spółka jest w pełni kontrolowana przez dany podmiot w sposób pośredni.

W praktyce oznacza to, iż – odwołując się do przedstawionego przykładu numer 2 - wspólnik spółki przejmowanej (Wspólnik 2) w związku z połączeniem traci posiadane aktywa (udziały Spółki Przejmowanej B) nie uzyskując z tego tytułu nic w zamian. **Gdyby nie było zastosowanego trybu uproszczonego, lecz standardowy i dotychczas jedyny dopuszczalny, Wspólnik 2 uzyskałby w zamian dodatkowe udziały w podwyższonym kapitale Spółki Przejmującej A.**

Faktem jest, iż pełną kontrolę nad łączącymi się spółkami zachowuje Wspólnik 1, niemniej jednak z perspektywy Wspólnika 2 jest to transakcja, która uszczupla jego majątek (patrz przykład nr 2). Co więcej, procedura połączenia przebiega niejako bez zaangażowania Wspólnika 2, który na tej operacji ponosi w praktyce stratę. Plan połączenia jest bowiem podpisywany przez zarządy łączących się spółek, tj. nie bierze w nim udziału zarząd Wspólnika 2, jako wspólnika spółki przejmowanej. Ustawodawca zakłada również brak podejmowania uchwały o połączeniu przez zgromadzenie wspólników spółki przejmowanej, czyli Wspólnika 2. Mimo że wszystkie operacje są realizowane w ramach jednej grupy kapitałowej, **efekt uszczuplenia majątku jednej ze spółek bez formalnego włączenia jej w ten proces wydaje się co najmniej zaskakujący.**

Ochrona wierzycieli wspólnika... c.d.

Ustawodawca dostrzegł wspomniane nadzwyczajne okoliczności i wprowadził specjalny instrument z tym związany.

Ma on służyć ochronie interesów wierzycieli spółki (Wspólnika 2), której majątek ulega uszczupleniu. Jego istotą jest uprawnienie takiego wierzyciela do zabezpieczenia swoich roszczeń w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia planu połączenia, jeżeli wierzyciel uprawdopodobni, że ich zaspokojenie jest zagrożone przez połączenie. Roszczenia takie kierowane są przez wierzyciela do spółki, której majątek ulegnie uszczupleniu tj. do wspólnika nie uczestniczącego w procesie połączenia (Wspólnik 2).

Przepisy **nie regulują jednak szczegółowo procedury zabezpieczenia**, nie wskazują katalogu środków zabezpieczających, z których wierzyciele mogą skorzystać, jak również nie nakładają na żadną ze spółek biorących udział w połączeniu ani na spółkę, której majątek ulegnie uszczupleniu obowiązku zawiadomienia wierzycieli tej trzeciej o dokonywanym połączeniu, uszczupleniu majątku spółki, w której wierzyciele mają swoje wierzytelności oraz o prawach przysługujących wierzycielom.

Wydaje się, że w praktyce, to w interesie spółki, której majątek ulega uszczupleniu, a w szczególności w interesie członków jej zarządu będzie powiadomienie wierzycieli o procesie i przysługujących wierzycielom prawach. Można bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której udziały w spółce przejmowanej stanowią główne aktywo spółki, której majątek w wyniku połączenia ulega uszczupleniu, wówczas połączenie takie może doprowadzić do niewypłacalności tej spółki względem wierzycieli, a co za tym idzie posiłkowej odpowiedzialności członków zarządu tej spółki za zobowiązania spółki. Mając na uwadze, że spółka posiadająca pośrednio udziały w spółce przejmowanej nie będzie miała żadnego wpływu na przeprowadzenie omawianego połączenia, zawiadomienie wierzycieli wydaje się być jedynym, choć pośrednim i niezbyt efektywnym instrumentem na zabezpieczenie interesów spółki, której majątek ulega uszczupleniu.

Komentarz eksperta

Karolina Kulińska-Polak

Radca Prawny, Senior Associate
Kancelaria Prawna

Specyfika nowej formuły połączenia powoduje, iż wprowadzenie dodatkowej ochrony wierzycieli, co do zasady należy uznać za zasadne. Przepisy są przy tym dość lakoniczne i można spodziewać się wielu wątpliwości co do ich praktycznego zastosowania. Dotyczy to chociażby tego czy ochrona ta przysługuje również wtedy, gdy wspólnik nie posiada wszystkich udziałów spółki przejmowanej, lecz ich część a pozostałe są własnością np. spółki-matki (Wspólnika 1).

Pytania będą dotyczyły granic i sposobów zabezpieczenia, jak również podstaw do jego odmowy oraz rozstrzygania sporów na tym tle. Waga tego elementu z pewnością będzie wysoce zróżnicowana w poszczególnych procesach, choć oceniam, iż w wielu sytuacjach może być to jedna z przesłanek determinujących ostateczną decyzję o stosowaniu uproszczeń bądź realizacji procesu w trybie standardowym poprzez emisję udziałów/akcji spółki w związku z połączeniem.

Nowe uproszczone połączenie – skutki podatkowe

Wiele wskazuje na to, iż intencją ustawodawcy było utrzymanie możliwości przeprowadzenia nowego uproszczonego procesu **w sposób neutralny podatkowo**, przy zachowaniu podobnych warunków, jak w innych formułach połączeń spółek.

W efekcie, połączenia spółek, w tym połączenia realizowane według nowego trybu uproszczonego, co do zasady powinny być procesami neutralnymi podatkowo, które nie skutkują jakimikolwiek obciążeniami podatkowymi na gruncie PIT, CIT, VAT, PCC, jak i podatków lokalnych. Wciąż będzie należało zadbać jednak m. in. o:

- odpowiednie uzasadnienie ekonomiczne dla realizowanego procesu,
- kontynuację zasad wyceny składników majątkowych dla celów podatkowych.

Pod znakiem zapytania staje natomiast uwarunkowanie neutralności procesu od chociażby:

- odpowiedniej historii łączących się spółek i ich udziału w innych procesach reorganizacyjnych w przeszłości,
- zachowanie odpowiednich parametrów procesu.

Wprowadzenie nowego trybu połączenia wymagało modyfikacji w regulacjach podatkowych. **W kilku istotnych regulacjach przepisy nie zostały jednak odpowiednio dostosowane**, przez co nie można być jeszcze pewnym czy w ogóle, a jeśli tak, to w jaki sposób mają one mieć zastosowanie.

Komentarz eksperta

Marcin Szuflak
Doradca, Podatkowe
Doradztwo Transakcyjne

Skutki podatkowe połączenia bez emisji udziałów, w tym warunki neutralności powinny być analogiczne lub nawet nieco węższe niż przy innych formach połączenia spółek.

Na ten moment nie wszystko wydaje się jednak jasne i pierwsze podmioty decydujące się na tą formułę będą musiały przeprowadzać je przy akceptacji pewnej niepewności i ryzyk, bądź będą uzależniały ich finalizację chociażby od uzyskania odpowiednich interpretacji indywidualnych.

Nowe rozwiązanie atrakcyjną alternatywą, a niekiedy wręcz jedynym możliwym kierunkiem

Komentarz eksperta 1/2

Zmiany wprowadzone niedawno w obszarze procesów reorganizacyjnych oceniamy pozytywnie. Dotyczy to również nowej uproszczonej formuły połączenia spółek.

Jak to zwykle bywa z nowymi regulacjami na początkowym etapie wdrażania zmian występuje wiele niewiadomych i można zidentyfikować pakiet wątpliwości na kilku płaszczyznach, a dopiero praktyka ukształtuje właściwy model działania. Opisywane w niniejszym informatorze wątpliwości nie zmieniają jednak naszego przychylnego spojrzenia na kierunek wprowadzonych zmian.

Połączenia spółek są jednym z najczęściej realizowanych procesów reorganizacyjnych. Zdecydowanie dominują przy tym procesy realizowane w ramach grup kapitałowych, gdy łączą się spółki będące w 100% pod kontrolą spółek z tej samej grupy kapitałowej. W związku z tym, że struktury grup kapitałowych bywają niezwykle zawite, dotychczas uproszczony tryb bez emisji mógł być realizowany dość rzadko. Nowe regulacje zdecydowanie poszerzają katalog sytuacji, w których będzie można w prostszy sposób konsolidować działalność spółek.

Grzegorz Szysz

Partner, Radca Prawny, Doradca Podatkowy

Nowe rozwiązanie atrakcyjną alternatywą, a niekiedy wręcz jedynym możliwym kierunkiem c.d.

Komentarz eksperta 2/2

Sam zakres uproszczeń proceduralnych jest co prawda istotny, aczkolwiek spodziewamy się, że to nie one mogą stać się ostatecznie głównym motywatorem decyzji o stosowaniu nowych regulacji.

Skorzystanie z nowego trybu może być bowiem dodatkowo korzystne chociażby w obszarze:

KOWR i gruntów rolnych – brak emisji udziałów może ułatwić lub wręcz odblokować transakcje, gdy łączące się spółki posiadają grunty rolne, które powodują dodatkowe obowiązki i ryzyka utraty kontroli nad udziałami/akcjami przez dotychczasowych wspólników,

utrzymania zasady neutralności podatkowej połączenia, bądź też kolejnych procesów reorganizacyjnych, chociażby w związku z nowymi przepisami, które w uproszczeniu ograniczają brak opodatkowania do pierwszej reorganizacji,

szybszego uporządkowania często zawiłych struktur grup kapitałowych.

Decyzję o zastosowaniu tego trybu z pewnością należy podejmować indywidualnie i adekwatnie do szeregu okoliczności związanych z procesem. Poza uproszczeniami i korzyściami można natrafić na pułapki związane z koniecznością zaspokojenia roszczeń wierzycieli, pokaźną stratę księgową i związane z tym liczne konsekwencje po stronie wspólnika, czy też utratą części wartości podatkowej udziałów spółki przejmowanej.

Jak możemy pomóc?

Połączenia spółek są częstym elementem procesów reorganizacji przedsiębiorstw. Wspieramy w przygotowaniu i wdrożeniu krok po kroku danego scenariusza reorganizacji.

Zakres wsparcia:

- **Ocena** bieżącej sytuacji oraz efektywności potencjalnej reorganizacji, w tym identyfikacja celów, które mają zostać osiągnięte w związku z reorganizacją.
- **Opracowanie** możliwych do wdrożenia scenariuszy reorganizacji w celu osiągnięcia założonych celów procesu.
- **Doradztwo w wyborze optymalnego scenariusza** reorganizacji. Po poznaniu działalności Klienta, jego faktycznych potrzeb biznesowych, podatkowych i prawnych, rekomendujemy najbardziej optymalny scenariusz reorganizacji.
- **Identyfikacja** wszelkich skutków prawnych, podatkowych i księgowych związanych z połączeniem spółek lub podziałem spółki.
- **Przygotowanie dokumentów** związanych z realizacją danego scenariusza reorganizacji, m.in. planu połączenia/planu podziału, uchwał organów spółek, niezbędnych zawiadomień i wniosków.
- **Przygotowanie niezbędnych wycen.** Procesy reorganizacji mogą wymagać przygotowania wyceny np. wartości spółki. Jeszcze przed wdrożeniem reorganizacji doradzamy, czy przygotowanie wyceny będzie w danym scenariuszu potrzebne.
- **Badanie planu połączenia lub planu podziału.** Przeprowadzone przez biegłego rewidenta
- **Wsparcie w kontaktach** z urzędami, sądami, instytucjami finansującymi, kontrahentami i pracownikami w związku wdrażanym procesem reorganizacji. Koordynacja i nadzór nad wszystkimi działaniami realizowanymi w związku z reorganizacją.
- **Bieżące doradztwo** prawne, podatkowe i księgowe związane z realizowanymi działaniami, w tym również po zakończeniu procesu reorganizacji.

Proces realizacji

- **Krok 1**
Analiza spółki, poznanie potrzeb Klienta i zaplanowanie procesu
- **Krok 2**
Wdrożenie reorganizacji
- **Krok 3**
Bieżące konsultacje w trakcie wdrożenia procesu oraz po nim
Pakiet formalnych i organizacyjnych czynności post-transakcyjnych.

Potrzebujesz wsparcia? Masz pytania? Jesteśmy do dyspozycji

Grzegorz Szysz

Partner, Radca Prawny
Doradca Podatkowy
Kancelaria Prawna
Grant Thornton

M +48 661 530 233

E Grzegorz.Szysz@pl.gt.com

Karolina Kulińska-Polak

Radca Prawny
Senior Associate
Kancelaria Prawna
Grant Thornton

M +48 723 777 993

E Karolina.Kulinska-Polak@pl.gt.com

Marcin Szufiak

Doradca
Kancelaria Prawna
Grant Thornton

M +48 785 640 299

E marcin.szufiak@pl.gt.com

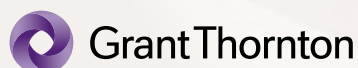

Karolina Idziak

Junior Associate
Kancelaria Prawna
Grant Thornton

M +48 885 887 294

E Karolina.Idziak@pl.gt.com

Jesteśmy jedną z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecni w 140 krajach i zatrudniamy ponad 62 tys. pracowników. W Polsce działamy od 30 lat. Zespół 1000 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak audyt, doradztwo podatkowe, doradztwo prawne, doradztwo transakcyjne czy outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.